

An tSraith Shóisearach do Mhúinteoirí

Junior **CYCLE** for teachers

FGL Gaeilge (T2)

Eanáir – Márta 2018

Lámhleabhar

Clár

Rannán 1: Eolas

Ábhar Tacaíochta.....	3
Acmhainní don Taifeadadh.....	3
Príomhtheachtaireacht an Lae.....	4
Gluais.....	5-6
An Fráma Tagartha Comónta Eorpach do na Teangacha.....	7
Na Ráitis Foghlama.....	8
Torthaí Foghlama.....	9-12

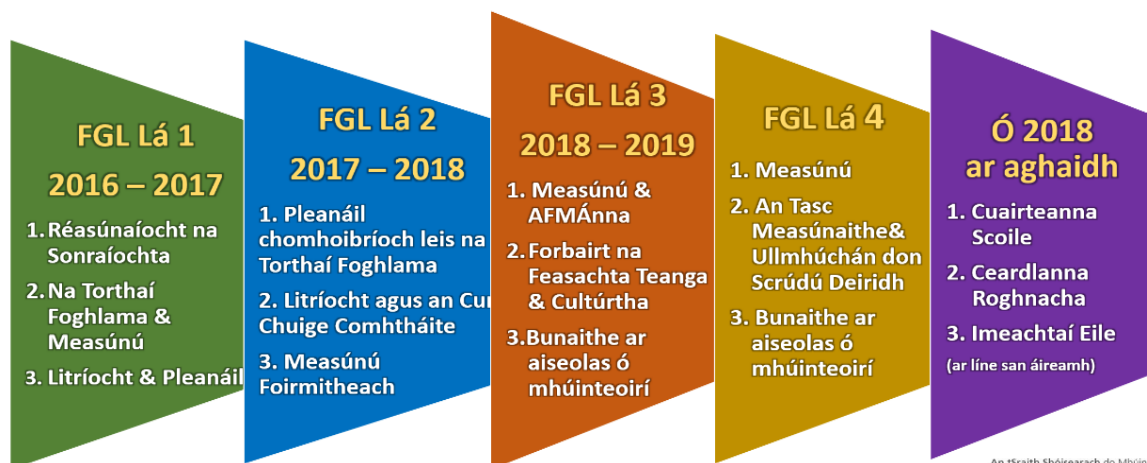
Rannán 2: Gníomhaíochtaí

Athruithe Cleachtais.....	13
Caint agus Roinnt.....	13
Roghnú na dTorthaí Foghlama.....	13
Machnamh ar na Blurbaí.....	13
Na Gnéithe Suntasacha.....	14
Spotsholas ar na Gníomhbhriathra.....	14
Gníomhphointí do mo Chleachtas Pearsanta.....	14
Eispéireas Foghlama a Dhearadh.....	15
Intinní Foghlama a Chumadh.....	15
Critéir Ratha a Chumadh.....	15

Rannán 3: Pleanáil

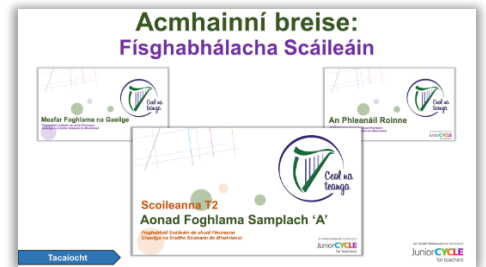
Litríocht.....	16
Measúnú.....	17-18
Próiseas na Pleanála.....	19
Critéir Ratha agus an Rúibric.....	20
Blurbaí.....	21-25
Teimpléad Pleanála (2017-2018).....	26-27
Nótaí.....	28

FGL sa Ghaeilge ón tSSM

Ábair Tacaíochta

www.jct.ie

Snáithe 2: Acmhainní ar líne

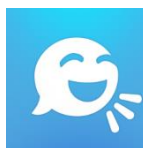
- Foghraíocht: www.abair.tcd.ie
- Cruinneas – míniú agus cleachtaí: www.aistear.ie
- Acmhainní teagaisc: www.teq.ie
(stór focal agus gramadach)
- Físeáin ghramádaí: www.gaelchultur.com
- Stór focal in abairtí: www.focloir.ie
- Téarmaíocht: www.tearma.ie
- Logainmneacha: www.logainm.ie

Acmhainní don Tairpeadaí

www.powtoon.com

www.tellagami.com

www.vocaroo.com

Tacaíocht

Príomhceachtairíocht an Lae

Comhoibriú

Comtáú

Measúnú Foirmitíeac

Gluais

Torthaí Foghlama

Is ráitis iad na Torthaí Foghlama a chuireann síos ar an tuiscint, na scileanna agus na luachanna a ba chóir do scoláire a bheith ábalta a thaispeáint i ndiaidh dó staidéar a dhéanamh ar an nGaeilge sa tSraith Shóisearach.

Aonad Foghlama

Fócas na foghlama thar thréimhse ama. Dearfar an tAonad ag brath ar na Torthaí Foghlama a roghnaíonn an múinteoir le díriú orthu. Braithfidh na féidearthachtaí don fhoghlaim agus don mheasúnú a eascraíonn ón Aonad ar réimse spéise agus cumais na scoláirí agus ar líon na dtascanna a roghnaíonn múinteoir(i) a dhéanamh laistigh den aonad. Solúbthacht ama i gceist le fad an Aonaid.

Comhtháthú na Litríochta

Sa chéad bhliain, leagfar bunchloch do shaothrú na litríochta sa dara agus sa tríú bliain. Gheobhaidh an scoláire blaiseadh de sheánraí éagsúla. Tugann an léitheoireacht agus an litríocht deiseanna foghlama nach bhfuil ar fáil in áit ar bith eile. Tugann siad deiseanna do scoláirí teacht ar fhocail, nathanna agus struchtúir nua a chothaíonn sealbhú na teanga; teanga atá saibhir cruinn agus a bhfuil canúintí, saíocht agus oidhreacht na Gaeilge le feiceáil agus le cloisteáil inti. Tríd an gcur chuige comhtháithe, tacaíonn an litríocht leis na torthaí foghlama a chur i ngníomh; ag cabhrú leis an scoláire an teanga agus litearthacht a shealbhú, le scileanna criticiúla agus cruthaitheachta a fhorbairt le tuiscintí cultúrtha a threisiú agus le forás pearsanta na scoláirí a chothú. Is ionann sin is a rá is go bhfuil an litríocht fite fuaite le gach rud eile atá ag dul ar aghaidh sa rang le comhthéacs teanga níos saibhre a fhorbairt, seachas gníomhaíochtaí an ranga a scaradh idir litríocht agus ceachtanna eile.

Eispéireas Foghlama

Soiléirítear fócas an Aonaid Foghlama trí Eispéireas Foghlama a dhearadh, a chuimsíonn:

- 1) Roghnú na bpointí measúnaithe ar eolas, tuiscint, scileanna agus luachanna an scoláire
- 2) Liostáil na gcéimeanna atá le tógáil chun dul i dtreo an phointe sin
- 3) Liostáil na scileanna a bheidh ag teastáil ó na scoláirí chun na céimeanna sin a thógáil
- 4) Liostáil na bhféidearthachtaí idirghníomhaithe
- 5) Liostáil na bhféidearthachtaí úsáide teicneolaíochta
- 6) Cumadh na hIntinní Foghlama
- 7) Cumadh na gCritéar Ratha.

Tá sé tábhachtach eispéireas foghlama agus deiseanna measúnaithe a sholáthar a fhreastlóidh ar riachtanais dhifreálaithe na scoláirí.

Intinní Foghlama

Eascraíonn Intinní Foghlama ó na Torthaí Foghlama. Is ráiteas é an Intinn Foghlama a chruthaíonn an múinteoir le haghaidh ceachta nó sraithe de cheachtanna, ráiteas a chuireann síos go soiléir ar an eolas a bheidh ag na scoláirí, ar a dtuigfidh siad, agus ar a mbeidh siad ábalta a dhéanamh de thoradh na ngníomhaíochtaí teagaisc agus foghlama.

Critéir Ratha

Bíonn na Critéir Ratha nasctha leis na hIntinní Foghlama. Is é an múinteoir agus/nó an scoláire a fhorbraíonn iad agus déanann siad cur síos ar an gcuma a bheadh ar iarracht rathúil. Cabhraíonn siad leis an múinteoir agus leis an scoláire breithiúnas a dhéanamh ar chaighdeán foghlama scoláirí.

Athbhreithniú ar Fhoghlaim agus ar Mheasúnú Ábhair (AFMÁ)

Beidh múinteoirí rannpháirteach i gcruinnithe **Athbhreithniú ar Fhoghlaim agus ar Mheasúnú Ábhair (Cruinnithe AFMÁ)**, áit a gcomhroinnfidh siad agus a bpléifidh siad samplaí measúnuithe a chéile ar obair scoláirí agus a dtiocfaidh siad ar thuiscint chomónta ar cháilíocht foghlaim scoláirí.

Tuairiscíní

Déanann na Tuairiscíní cur síos ar cháilíocht obair an scoláire i gcás gnáthmheasúnuithe ranga agus i gcás MRB 1 agus MRB 2 (féach Ich 17):

Ionchais le Baint Amach Fós | Ag Teacht Leis na hIonchais | Os Cionn na n-Ionchas | Thar Barr ar Fad

Measúnú do Phróifíl Ghnóthachtála na Sraithe Sóisearaí (PGSS)

Cuimseoidh an measúnú ar Ghaeilge do Phróifíl Ghnóthachtála na Sraithe Sóisearaí (PGSS) dhá Mheasúnú Rangbhunaithe; Punann Teanga, Tasc Cumarsáideach; Tasc Measúnaithe agus Scrúdú Deiridh. Ligfidh na Measúnuithe Rangbhunaithe don scoláire a chumais teanga, chumarsáide, idirghníomhaíochta agus feasachta a léiriú ar bhealach nach bhféadfaí i scrúdú foirmiúil. Bainfidh na measúnuithe go dlúth leis an ngnáthobair ranga. Beidh Tasc Measúnaithe le déanamh tar éis an dara Measúnú Rangbhunaithe agus bainfidh sé leis na torthaí foghlama a mbeidh an dara Measúnú Rangbhunaithe bunaithe orthu. Cuirfear an Tasc Measúnaithe seo chuig Coimisiún na Scrúdaithe Stáit (CSS) chun é a mharcáil mar aon leis an Scrúdú Deiridh (féach Ich 18).

Úsáidfear tacar grád chun gnóthachtáil a thaifeadadh. Déanfaidh CSS na gráid seo a thuairisciú ar dtús i bhfoirm shealadach i Mí Mheán Fómhair i ndiaidh dheireadh an tríú bliain. Déanfar iad a dheimhniú ina dhiaidh sin agus cuirfear san áireamh iad i **bPróifíl Ghnóthachtála na Sraithe Sóisearaí (PGSS)** atá le heisiúint ón scoil laistigh de bhliain fhéilire an scrúdaithe. Is mar seo a leanas a chuirfear síos ar ghnóthachtáil an scoláire:

Grádú an Scrúdaithe Deiridh:

Gradam (90 – 100%) | **Arduiltéanas** (75 – 89%) | **Tuilléanas** (55 – 74%) | **Gnóthaithe** (40 – 54%)
Gnóthaithe go páirteach (20 – 39%) | **Neamhgrádaithe** (0 – 19%)

Measúnú Foirmitheach

Is é Measúnú Foirmitheach a bhíonn i gceist nuair a úsáidtear modhanna foirmiúla/neamhfoirmiúla chun fianaise ar foghlaim a bhailiú le linn an phróisis foghlama. Úsáidtear na modhanna seo chun na scoláirí a chothú agus chun an teagasc a chur in oiriúint do riachtanais na scoláirí. Ligeann an próiseas do mhúinteoirí agus scoláirí eolas a bhailiú ar dhul chun cinn scoláirí, agus cur chuige teagaisc an mhúinteora a leasú chun tacú le foghlaim an scoláire. Baineann Measúnú chun Foghlama (McF/AfL) le gnéithe uile an mheasúnaithe fhoirmithigh ach bíonn fócas ar leith ann ar ról gníomhach a bheith ag an scoláire ina c(h)uid foghlama.

Tuilleadh Eolais in Imlitreacha na Roinne Oideachais & Scileanna:

Imlitir 0015/2017:

https://www.education.ie/ga/Ciorcláin-agus-Foirmeacha/Ciorcláin-Gn%C3%ADomhacha/cl0015_2017_ir.pdf

Imlitir 0029/2017:

https://www.education.ie/ga/Ciorcláin-agus-Foirmeacha/Ciorcláin-Gn%C3%ADomhacha/cl0029_2017_ir.pdf

An Fráma Tagartha Comónta Eorpach do na Teangacha

Úsáideoir Inniúil	C2	Is féidir leis beagnach gach rud a chloiseann nó a léann sé a thuiscint. Is féidir leis achoimre a dhéanamh ar fhaisnéis a fhaightear ó fhoinsí difriúla labhartha agus scríofa, agus argóintí agus cuntais a athinsint i gcur i láthair comhleanúnach. Is féidir leis é féin a chur in iúl gan réamhsmoineamh, go líofa agus go beacht, agus miondifríochtaí céille a chur in iúl go cruinn is cuma cé chomh casta is atá na cúinsí.
	C1	Is féidir leis raon leathan téacsanna atá casta agus fada a thuiscint, agus an bhunbhrí intuigthe a aithint. Is féidir leis é féin a chur in iúl go líofa agus gan réamhsmoineamh, gan nathanna cainte a chuardach go follasach. Is féidir leis teanga a úsáid go solúbtha agus go héifeachtach chun críocha sóisialta, acadúla agus gairmiúla. Is féidir leis téacs atá soiléir, dea-struchtúrtha agus mionsonraithe a tháirgeadh ar ábhair chasta, agus úsáid rialaithe as patrúin eagraíochtúla, as nascairí agus as seifteanna comhtháite a thaispeáint.
Úsáideoir Neamhspleách	B2	Is féidir leis na príomhsmoite a thuiscint i dtéacsanna casta a bhaineann le topaicí nithiúla agus le topaicí teibí araon, lena n-áirítear díospóireachtaí teicniúla ina shainréimse spéise féin. Is féidir leis caidreamh a dhéanamh go measartha líofa agus gan réamhsmoineamh, a fhágann go mbíonn sé in ann caidreamh rialta a dhéanamh le cainteoirí dúchais gan mórán stró ar cheachtar acu. Is féidir leis téacs atá soiléir agus mionsonraithe a tháirgeadh ar raon leathan ábhar agus míniú a thabhairt ar thuairim ar cheist thráthúil, agus na buntáistí agus na míbhuntáistí a bhaineann le roghanna éagsúla á gcur in iúl aige.
	B1	Is féidir leis na príomhphointí a thuiscint i ngnáthchaint shoiléir agus chaighdeánach ar chúrsaí coitianta a bpléitear go rialta leo san áit oibre, ar scoil, le linn caitheamh aimsire, etc. Is féidir leis déileáil le formhór na gcásanna ar dóigh dóibh teacht chun cinn agus é ag taisteal i gceantar ina labhraítear an teanga. Is féidir leis téacs atá simplí agus nasctha a tháirgeadh ar thopaicí a bhfuil cur amach aige orthu nó a bhfuil spéis phearsanta aige iontu. Is féidir leis trácht a dhéanamh ar eispéiris, ar eachtraí, ar mhianta, ar ábhair dhóchais agus ar uaimhianta agus cúiseanna achoimre a thabhairt le tuairimí agus le pleananna agus mínithe achoimre a thabhairt orthu.
Úsáideoir Bunúsach	A2	Is féidir leis abairtí agus nathanna cainte coitianta a bhaineann le réimsí lena ngabhann an ábharthacht is láithrí a thuiscint (m.sh. faisnéis an-bhunúsach phearsanta agus teaghlaigh, siopadóireacht, an ceantar áitiúil, fostaíocht). Is féidir leis cumarsáid a dhéanamh le linn gnáth-thascanna simplí nuair nach bhfuil i gceist iontu ach malartú faisnéise díreach agus simplí maidir le gnáthchúrsaí coitianta. Is féidir leis cur síos a dhéanamh i dtéarmaí simplí ar ghnéithe dá chúlra, dá gharthimpeallacht agus de cheisteanna a bhaineann le riachtanas láithreach.
	A1	Is féidir leis nathanna cainte laethúla agus coitianta a thuiscint agus a úsáid mar aon le habairtí an-bhunúsach a úsáidtear chun riachtanais de chineál nithiúil a shásamh. Is féidir leis é féin agus daoine eile a chur in aithne agus ceisteanna a chur agus a fhreagairt faoi shonraí pearsanta, amhail an áit a bhfuil sé ina chónaí, daoine a bhfuil aithne aige orthu agus rudaí atá aige. Is féidir leis caidreamh a dhéanamh ar bhealach simplí le duine eile fad a labhraíonn an duine sin go mall agus go soiléir agus atá sé sásta cuidiú a thabhairt dó.

Tuilleadh Eolais i dtaobh CEFR:

<https://www.coe.int/en/web/common-european-framework-reference-languages/>

Na Ráitis Foghlama

Ráitis foghlama ábhartha	Samplaí den fhoghlaim ábhartha
RF 2: Éistean, labhraíonn, léann agus scríobhann an scoláire sa T2 agus i dteanga amháin eile ag leibhéal inniúlachta atá ag teacht lena c(h)umas féin.	Glacfaidh an scoláire páirt i raon leathan gníomhaíochtaí teanga chun forbairt a dhéanamh de réir a chumais féin ar a chumarsáid labhartha agus scríofa i réimse leathan comhthéacsanna.
RF 3: Déanann an scoláire réimse leathan téacsanna a chruthú, a thuiscint agus a léirmhíniú go criticiúil.	Rachaidh an scoláire i ngleic le réimse leathan téacsanna, chun taitneamh a bhaint astu, chun an t-ábhar iontu a thuiscint agus a mheas.
RF 6: Tuigeann an scoláire mar a chuireann luachanna, creidiúintí agus traidisiúin éagsúla leis na pobail agus leis an gcultúr ina maireann sé/sí agus tá meas aige/aici orthu.	Trí fhoghlaim agus úsáid na teanga, tuigfidh an scoláire cultúr na Gaeilge agus mar thoradh air sin beidh meas aige ar chultúir eile agus ar éagsúlacht chultúrtha.
RF 16: Déanann an scoláire cur síos ar Phatrúin agus ar choibhneasa agus déanann sé/sí iad a léiriú, a léirmhíniú, a thuar agus a mhíniú.	Léireoidh an scoláire tuiscint ar struchtúir agus ar dhul na Gaeilge sa chaint agus sa scríobh.
RF 24: Úsáideann an scoláire an teicneolaíocht agus uirlisí na meán digiteach chun foghlaim, chun cumarsáid a dhéanamh, chun obair agus chun smaoineamh go comhoibríoch agus go cruthaitheach ar bhealach freagrach agus eiticiúil.	Bainfidh an scoláire úsáid chuí as teicneolaíochtaí digiteacha chun tacú le foghlaim agus le húsáid na teanga.

TORTAÍ Foghlama na Gaeilge

Snáithe 1: Cumas Cumarsáide

Forbheathnú gairid ar an snáithe: Cuimsíonn cumas cumarsáide ábaltacht an scoláire sna cúig scil seo a leanas: éisteacht, léamh, labhairt, idirghníomhú cainte agus scríobh atá ag teastáil uaidh chun cumarsáid a dhéanamh le húsáideoirí eile. Bíonn ar chumas an scoláire feidhmiú i suíomhanna idirphearsanta cumarsáide. Bíonn ar a chumas príomhtheachtaireachtaí na cumarsáide a thuiscint agus a úsáid. Baineann sé taitneamh as a bheith páirteach sa chumarsáid le húsáideoirí eile agus as idirghníomhú leo. Léann sé raon leathan téacsanna, téacsanna ilmhódacha san áireamh atá in úsáid sa phobal teanga¹ agus baineann sé tuiscint as na príomhtheachtaireachtaí atá iontu. Cumann sé a théacsanna ábhartha féin le haghaidh cumarsáide le húsáideoirí eile.

Gnéithe	Torthaí Foghlama
	<i>Ba chóir go mbeadh ar chumas an scoláire</i>
Éisteacht	<p>1.1 príomhtheachtaireachtaí na cumarsáide Gaeilge bainteach leis an ngnáthshaol a thuiscint chomh fada is atá an chaint ar ghnáthluas agus soiléir</p> <p>1.2 sonraí áirithe ar ghnáthnithe coitianta sa chaint a aithint</p> <p>1.3 léiriú ar thaitneamh a bhaint as éisteacht le Gaeilge</p> <p>1.4 ábhar agus foinsí éisteachta a roghnú agus a roinnt, ag úsáid teicneolaíochtaí digiteacha</p> <p>1.5 canúintí na Gaeilge a aithint</p>
Léamh	<p>1.6 úsáid a bhaint as raon straitéisí díchódaithe cuí</p> <p>1.7 príomhshonraí a bhaineann le gnáthnithe coitianta a aithint i dtéacsanna* Gaeilge</p> <p>1.8 príomhtheachtaireachtaí a bhaint as téacsanna* Gaeilge a bhaineann leis an ngnáthshaol</p> <p>1.9 taitneamh a bhaint as téacsanna* ábhartha dílse chun cumas léitheoireachta a fhorbairt</p> <p>1.10 téacsanna* dílse a aimsiú agus a úsáid chun taighde a dhéanamh</p>

¹ **Pobal teanga:** pobal ina bhfuil an sprioctheanga á labhairt mar ghnáth-theanga cumarsáide i réimse an teaghlaigh agus i réimsí lasmuigh de

Labhairt	<p>1.11 teachtaireachtaí pearsanta cumarsáide a chur in iúl a bhaineann leis an ngnáthshaol</p> <p>1.12 téacsanna ó bhéal a chruthú, a chur i láthair ina aonar agus/nó mar bhall de ghrúpa agus tuiscint a léiriú ar lucht éisteachta</p> <p>1.13 focail Ghaeilge a fhuaimniú i slí shothuigthe chruinn</p> <p>1.14 taitneamh a bhaint as bheith ag cumarsáid trí Ghaeilge</p> <p>1.15 a stór focal pearsanta féin a threisiú ar ghnáthnithe agus ábhar ar spéis leis féin</p> <p>1.16 cumarsáid ó bhéal a dhéanamh faoin méid atá cloiste aige</p> <p>1.17 cumarsáid ó bhéal a dhéanamh bunaithe ar théacsanna* ábhartha Gaeilge</p> <p>1.18 tuairimí pearsanta a fhorbairt agus a chosaint ar nithe a bhaineann le hábhair ar spéis leis féin</p>
Idirghníomhú cainte	<p>1.19 idirghníomhú le comhscoláirí/le húsáideoirí eile Gaeilge (agus lasmuigh de phobail na scoile)</p> <p>1.20 freagairt do theachtairachtaí gan choinne le linn comhrá</p> <p>1.21 cumarsáid a choimeád sa siúl agus déileáil le deacrachtaí tuisceana</p> <p>1.22 soiléiriú nó athrá a lorg</p> <p>1.23 eolas a sheiceáil, a dheimhniú agus a mhalartú</p> <p>1.24 cumarsáid ó bhéal a dhéanamh ag úsáid teicneolaíochtaí digiteacha</p>
Scríobh	<p>1.25 téacsanna ábhartha a chumadh (ríomhphoist, blaganna, cuntais, téacsanna cruthaitheacha agus téacsanna ilmhódacha) le tuiscint ar lucht a léite</p> <p>1.26 dréachtú, léamh siar agus athdhréachtú a dhéanamh</p> <p>1.27 teachtaireachtaí scríofa a roinnt, ag úsáid teicneolaíochtaí digiteacha</p> <p>1.28 tuairimí pearsanta a chur in iúl agus a mhíniú</p> <p>1.29 freagairt phearsanta do théacsanna*</p>

* **téacs/téascanna** = Is féidir *téacs* a thabhairt ar gach toradh a bhíonn ar úsáid teanga: teanga labhartha, scríofa, físeach, nó ilmhódach. Féach an sainmhíniú ar lch 13.

Snáithe 2:

Feasacht Teanga agus Chultúrtha

Forbhreathnú gairid ar an snáithe: Tugann an scoláire cruinnúsáid agus saibhreas teanga faoi deara. Tuigeann sé na difríochtaí suntasacha idir an Ghaeilge agus an Béarla chun míchruinneas a sheachaint sa labhairt agus sa scríobh. Déanann sé machnamh ar an gcaoi a noibríonn an teanga i dtreo is go sealbhóidh sé dul na teanga sa labhairt agus sa scríobh. Cuireann sé aithne mhaith ar bheochultúr na Gaeilge agus fásann meas ann ar an gcultúr sin agus ar phobal na Gaeilge agus spreagtar é leis an teanga a úsáid.

Gnéithe	Torthaí Foghlama <i>Ba chóir go mbeadh ar chumas an scoláire</i>
Ag díriú ar theanga na Gaeilge mar chóras	<p>2.1. difríochtaí suntasacha ó thaobh gramadaí agus comhréire idir an Ghaeilge, Béarla agus teangacha eile a thabhairt faoi deara chun míchruinneas a sheachaint</p> <p>2.2. earráidí pearsanta i labhairt agus i scríobh na teanga a thabhairt faoi deara agus na cúiseanna leo a thuiscint</p> <p>2.3. patrúin teanga mar chomhréir, bhriathra, ainmfhocail, srl., a aithint agus a úsáid</p> <p>2.4. litriú agus poncaíocht cheart a aithint agus a úsáid</p> <p>2.5. taifead a choinneáil ar dhúshláin phearsanta a bhaineann le cruinnúsáid na teanga trí bhlag foghlama pearsanta a chruthú</p>
Ag cothú feasachta i leith chultúr na teanga	<p>2.6. gné(ithe) de chultúr na Gaeilge a roghnú agus taighde a dhéanamh uirthi agus í a chur i láthair ar shlí nuálach chruthaitheach</p> <p>2.7. tionscnaimh/cur i láthair ó bhéal a dhéanamh ar ghnéithe de bheochultúr na Gaeilge</p>
Ag cothú feasachta i leith an dátheangachais	<p>2.8. cosúlachtaí agus difríochtaí idir phobail ilteangacha a fhiosrú</p> <p>2.9. a aistear pearsanta féin i dtreo an ilteangachais a léiriú</p>

Snáithe 3:

Féinfheasacht an Fhoghlaim

Forbhreathnú gairid ar an snáithe: Díríonn an scoláire ar na tréithe aonair atá aige féin mar fhoghlaim teanga. Tuigeann sé conas straitéisí foghlama atá oiriúnach dó féin a úsáid. Tuigeann sé an spreagadh pearsanta atá aige i leith fhoghlaim na teanga agus glacann sé úinéireacht pearsanta ar an teanga féin agus ar phróiseas sealbhaithe teanga.

Gnéithe	Torthaí Foghlama
	<i>Ba chóir go mbeadh ar chumas an scoláire</i>
Ag cothú féintuisceana mar fhoghlaim teanga	3.1. stíl pearsanta foghlama a aithint agus straitéisí foghlama a fhorbairt sna scileanna ar fad chun cur leis an bhfoghlaim éifeachtach 3.2. úsáid a bhaint as aiseolas mar fhoghlaim chun aidhmeanna foghlama pearsanta a leagan amach
Ag forbairt na foghlama féinriair	3.3. cinntí neamhspleácha faoin bhfoghlaim a dhéanamh 3.4. féinmheasúnú a dhéanamh ar dhul chun cinn 3.5. aiseolas a roinnt le comhscoláirí ar an bhfoghlaim pearsanta sna scileanna teanga agus foghlama 3.6. acmhainní teanga a úsáid (foclóirí agus ríomhfhoclóirí, graiméir, seiceálaithe gramadaí agus litrithe, srl.)
Ag forbairt tuisceana ar spreagadh pearsanta i leith na teanga	3.7. tuiscint a léiriú ar a spreagadh pearsanta i leith fhoghlaim na teanga 3.8. aidhmeanna foghlama pearsanta a úsáid

Ḃníoḡaíoḡtaí

Athruithe Cleachtas

Cad iad na hathruithe a chuir mé i bhfeidhm i mo sheomra ranga i mbliana?

Athruithe	1.	
	2.	

Caint agus Roinnt

Taithí ar na Torthaí Foghlama

Roghnú na dTorthaí Foghlama

Pleanáil Chomhoibríoch

Na cinn a roghnaigh mé féin

Na cinn a roghnaigh *'an Roinn'*

Machnamh ar na Blurbaí

Na Gnéithe Suntasacha

Nótaí

Spotsholas ar na Gníomhbhriathra

Nótaí

Gníomhphointí do mo Chleachtas Pearsanta

Nótaí

An tseachtain seo...

An téarma seo...

Sa chuid eile den bhliain...

Eispéireas Foghlama a Dhearadh

Nótaí

Intinní Foghlama a Chumadh

Nótaí

Critéir Ratha a Chumadh

Nótaí

LITRÍOCT

Tá ról lárnach ag an litríocht sa tSonraíocht.

Liosta Téacsanna Ghaeilge na Sraithe Sóisearaí

Liosta molta de théacsanna cuí don chéad bhliain

Lúnasa 2017

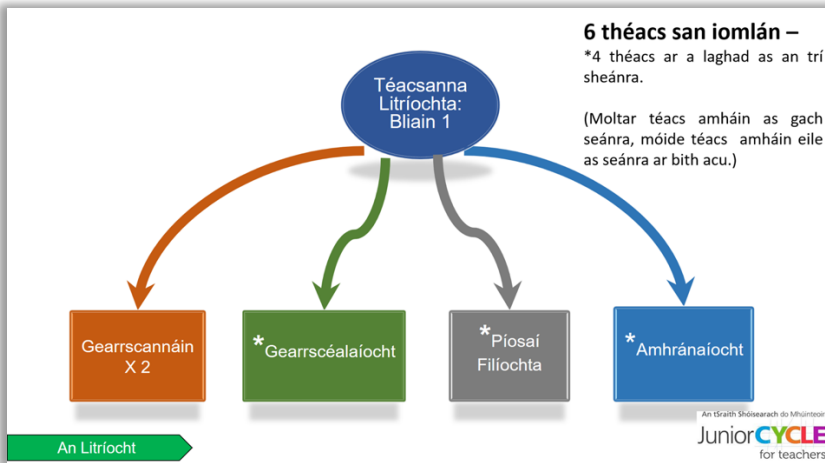
“Tá ról an scoláire féin i roghnú na dtéacsanna fíorthábhachtach. Tacóidh an múinteoir leis an scoláire iniúchadh a dhéanamh ar na féidearthachtaí chun an rogha is oiriúnaí a dhéanamh... Roghnóidh an scoláire na téacsanna i gcomhpháirt leis an múinteoir.” (Sonraíocht na Gaeilge (T2), Lch 17)

Tá *Liosta Molta* de sheánraí ar leith ar fáil chun tacú le foghlaim na Chéad Bhliana. Tá rogha leathan sa liosta. Má roghnaítear téacs lasmuigh den liosta molta a bheidh ar liosta an dara bliain, ní cheadófar duit an téacs sin a úsáid arís.

Liosta Molta de Théacsanna Cuí don Chéad Bhliain:

<http://curriculumonline.ie/Junior-cycle/Junior-Cycle-Subjects/Gaeilge>

Blaiseadh na litríochta sa Chéad Bhliain

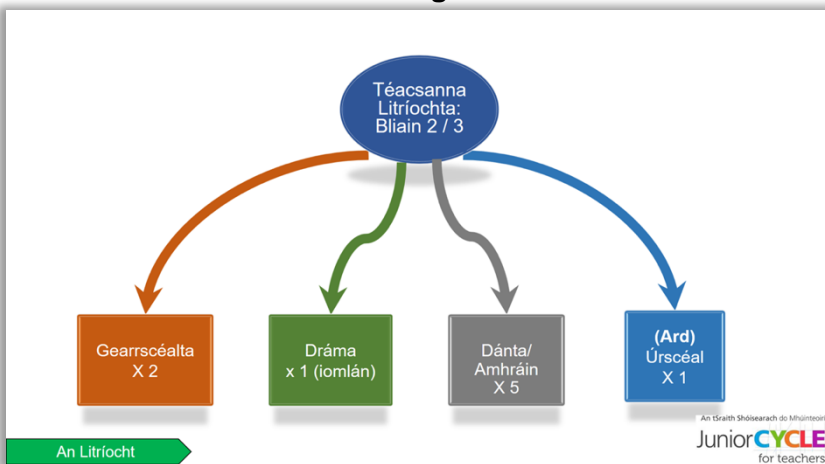

Sainmhíniú ar Théacs:

Is féidir téacs a thabhairt ar gach toradh a bhíonn ar úsáid teanga: teanga labhartha, scríofa, fhíseach, nó ilmhódach*. Trí úsáid a bhaint as an sainmhíniú sin ar an bhfocal téacs féachtar le cuimsiú a dhéanamh ar an saibhreas agus ar an éagsúlacht atá riachtanach chun an scoláire a spreagadh, agus a mheas ar theanga a chothú. Ní mór tuiscint cheart a bheith ag an léitheoir ar an mbrí atá leis an bhfocal téacs chun ciall a bhaint as na torthaí foghlama i ngach gné agus i ngach snáithe. (Sampla: Alt)

*Is éard is **téacs ilmhódach** ann ná téacs ina bhfuil teanga agus córais chumarsáide eile in éineacht, leithéidí téacs clóite, íomhánna, fuaim agus an teanga labhartha.

Saothrú na litríochta sa Dara agus sa Tríú Bliain

Téacsanna Dílse:

Is éard is téacsanna dílse ann ná téacsanna a chumadh don phobal teanga seachas téacsanna atá dírithe ar fhoghlaiméoirí amháin.

Sainmhíniú ar Théacs Litríochta:

Is éard is téacs litríochta ann ná téacs ina bhfuil léiriú ann ar bhail nó ar chúinsí an duine aonair, ar scéal a eascraíonn as mothúcháin, as taithí saoil, as cuimhní, as cruachás an staid dhaonna. Baineann saothair chruthaitheacha: gearrscannáin, gearrscéalta, amhráin, drámaí, dánta, úrscéalta agus araile, le croí agus le haigne, le mothúcháin is le samhlaíocht.

Tuilleadh Léitheoireachta:

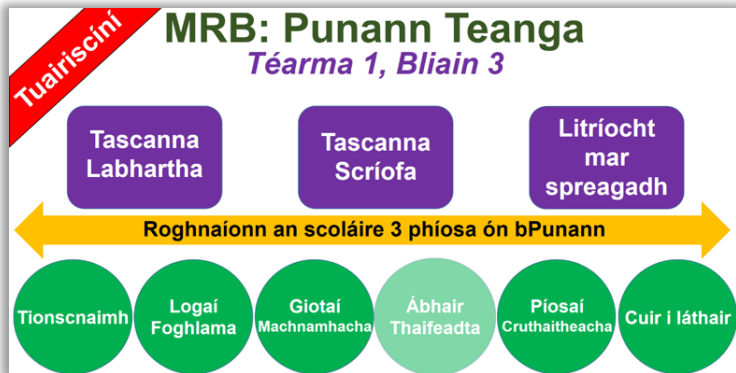
Measúnú

“Sa mheasúnú i nGaeilge na Sraithe Sóisearaí, tapófar an deis don scoláire a bheith ina rannpháirtí machnamhach agus gníomhach ina chuid foghlama féin agus an deis dá réir a bheith ag múinteoirí tacú leis sin.”

(Sonraíocht Ghaeilge na Sraithe Sóisearaí (T2), lch 24)

Na Measúnuithe Rangbhunaithe (MRB)

- Cuimseoidh an measúnú ar Ghaeilge do PGSS dhá Mheasúnú Rangbhunaithe.
- Bainfidh na measúnuithe go dlúth leis an ngnáthobair ranga.
- Trí na measúnuithe rangbhunaithe, forbróidh an scoláire a chuid eolais, tuisceana, scileanna agus luachanna, agus é ag baint amach na dTorthaí Foghlama.
- Úsáidfeadh **Tuairiscíní** chun na MRBanna a mheas. Bainfeadh úsáid as na ráitis seo:
Ionchais le baint amach fós | Ag teacht leis na hionchais | Os cionn na n-ionchas | Thar barr ar fad

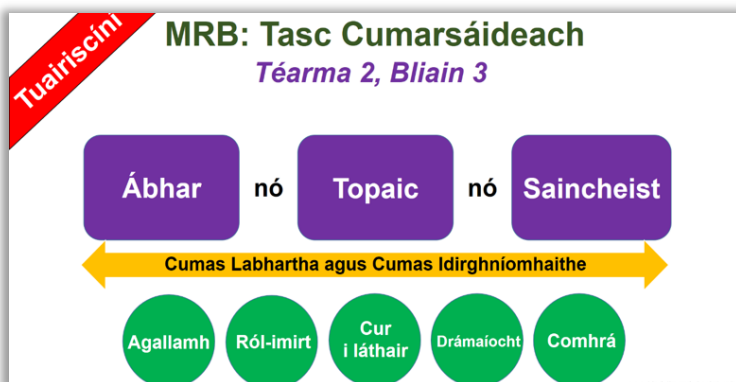

Measúnú Rangbhunaithe 1: Punann Teanga

Cruthaíonn an scoláire punann teanga le samplaí dá chuid saothair. Dírionn punann teanga ar an bpróiseas foghlama teanga agus bíonn an scoláire agus a thuras teanga féin ag croilár an teagaisc, an mheasúnaithe agus na foghlama. Tugann an phunann teanga deis don scoláire spriocanna pearsanta foghlama a leagan síos, a chuid oibre a thaispeáint, machnamh a dhéanamh ar an obair agus dul chun cinn a fheiceáil. Cruthaíonn an scoláire féin réimse leathan téacsanna sa phunann, mar shampla tionscnaimh, logaí foghlama, píosaí cruthaitheacha (dánta/amhráin agus araile a chum an scoláire) giotáí machnamhacha, ábhair thairfeadta (closamhairc agus físe), cuir i láthair a rinne sé agus araile.

Fianaise ar an bhfoghlaim:

Mar fhianaise ar an bhfoghlaim roghnaíonn an scoláire trí phíosa ón bpunann. Is gá píosa amháin fuaime nó físe a roghnú. Ba cheart leas a bhaint as an litríocht (ón dara agus/nó ón tríú bliain) mar spreagadh do cheann amháin ar a laghad de na píosaí punainne a roghnófar. Déanann an scoláire cur síos faoi threoir ar na cúiseanna le roghnú pearsanta na dtrí phíosa oibre.

Measúnú Rangbhunaithe 2: Tasc Cumarsáideach

Tugann an Tasc Cumarsáideach deis don scoláire ábhar, topaic nó saincheist ar spéis leis féin nó atá tábhachtach dó a roghnú agus a fhiosrú thar thréimhse ama. Tá béim láidir ar chumas labhartha agus idirghníomhaithe an scoláire agus ar an nasc le húsáideoirí teanga eile sa tasc seo. Is féidir leis an scoláire aon cheann de na formáidí seo a leanas a roghnú chun an tasc a chur i gcrích: cur i láthair, agallamh, ról-imirt, drámaíocht nó comhrá mar fhreagairt ar spreagadh chun an tasc a chur i gcrích. Is féidir leis an scoláire obair ina aonar, le scoláire eile mar obair bheirte nó i ngrúpa don tasc seo. Ach, is gá a chinntiú go nglacann gach scoláire páirt/ról cinnte agus go gcuireann gach scoláire leis an tasc go fiúntach. Tugtar deis don scoláire:

1. cumarsáid agus comhoibriú trí Ghaeilge ag idirghníomhú lena chomhscoláirí, leis an múinteoir agus le húsáideoirí teanga eile,
2. scileanna teanga a fheabhsú,
3. scileanna ginearálta a fhorbairt (taighde a dhéanamh, bainistiú ama, féinbhainistiú, obair le daoine eile agus araile),
4. úinéireacht a ghlacadh ar an bhfoghlaim,
5. taitneamh a bhaint as an teanga.

Más spéis leis an scoláire tarraingt ar fhoinsí litríochta mar spreagadh dá thopaic/shaincheist is féidir téacsanna ó liosta litríochta an dara/tríú bliain a úsáid.

Fianaise ar an bhfoghlaim:

Mar fhianaise ar an bhfoghlaim tugann an scoláire faoi thaighde agus ullmhúchán, déanann sé cur i láthair ranga gairid agus freagraíonn sé do cheisteanna faoi.

Tasc Measúnaithe

Tasc Scríofa

Bunaithe ar MRB 2

CSS a mharcáillean

Cuimseoidh an Tasc Measúnaithe roinnt de na gnéithe seo a leanas nó gach ceann díobh:

- eolas nó tuiscintí nua a tháinig chun cinn trína thaithí ar an MRB a mheas
- machnamh ar fhorbairt scileanna, agus iad a úsáid i suíomhanna éagsúla.
- machnamh a dhéanamh ar an gcaoi ar athraigh a chóras luachanna trína thaithí ar an MRB

Measúnú

An tSraith Shóisearach de Mhúscraí
JuniorCYCLE
for teachers

An Tasc Measúnaithe

Tabharfaidh an scoláire faoi Thasc Measúnaithe nuair a bheidh na Measúnuithe Rangbhunaithe curtha i gcrích aige. Cuirfear an tasc measúnaithe sin i gcrích tar éis an dara Measúnú Rangbhunaithe agus cuirfear é faoi bhráid Choimisiún na Scrúduithe Stáit lena mharcáil. Cuimseoidh an Tasc Measúnaithe roinnt de na gnéithe seo a leanas nó gach ceann díobh:

- cumas an scoláire chun measúnú a dhéanamh ar eolas nó ar thuiscint nua a tháinig chun cinn trína thaithí ar an Measúnú Rangbhunaithe
- cumas an scoláire chun machnamh a dhéanamh ar na scileanna a d'fhorbair sé, agus chun iad a úsáid i suíomhanna nach bhfuil mórán cleachtaidh aige orthu
- cumas an scoláire chun machnamh a dhéanamh ar an gcaoi ar athraigh a chóras luachanna trína thaithí ar an Measúnú Rangbhunaithe.

An Scrúdú Deiridh

An Scrúdú Deiridh

Deireadh na 3^ú Bliana

Páipéar
Ardleibhéal &
Páipéar
Gnáthleibhéal

2x
Uair

Ábhar /
Formáid
Inathraitheach

“...iarrfar ar an scoláire a chuid inniúlachtaí teanga a léiriú trí dhul i mbun tascanna difriúla teanga agus litríochta a éileoidh cumarsáid phearsanta idirghníomhach.”

Measúnú

An tSraith Shóisearach de Mhúscraí
JuniorCYCLE
for teachers

Socróidh Coimisiún na Scrúdaithe Stáit an scrúdú deiridh ag dhá leibhéal: Gnathleibhéal agus Ardleibhéal. Scrúdpháipéar amháin a bheidh ag gach leibhéal. Beidh an scrúdú seo ar siúl ag deireadh an tríú bliain. Scrúdú dhá uair an chloig a bheidh le déanamh ina n-iarrfar ar an scoláire a chuid inniúlachtaí teanga a léiriú trí dhul i mbun tascanna difriúla teanga agus litríochta a éileoidh cumarsáid phearsanta idirghníomhach. Leagtar amach sa tábla thíos ualú na marcanna do na scileanna gabhchumais (éisteacht, léitheoireacht) agus na scileanna ginchumais (ceapadóireacht chruthaitheach, an fheasacht teanga, agus an litríocht i gcás ardleibhéal.)

Scrúdú Deiridh:

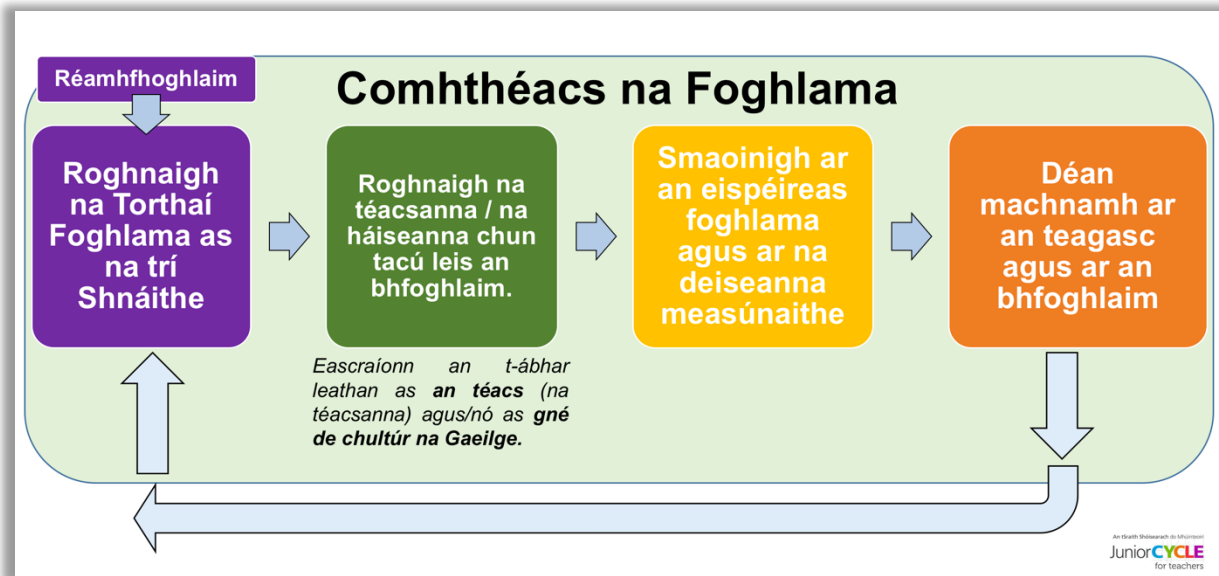
Scileanna a ndéanfar measúnú orthu | Ualú na marcanna | Fianaise

Inniúlacht/scil á tástáil	Ardleibhéal	Gnáthleibhéal
Éisteacht i gcomhthéacs	✓	✓
Léamh i gcomhthéacs	✓	✓
Tascanna ceapadóireachta cumarsáide	✓	✓
Freagairt phearsanta/chumarsáideach do théacsanna litríochta	✓	
Ualú na marcanna	Ardleibhéal	Gnáthleibhéal
Scileanna Gabhchumais	35%	55%
Scileanna Ginchumais	55%	35%
Fianaise ar an bhFoghlaim	Measúnú	Toradh
MRB 1	Cruinniú AFMÁ	Tuairiscín
MRB 2	Cruinniú AFMÁ	Tuairiscín
Scrúdú Deiridh (Tasc Measúnaithe san áireamh)	CSS	De réir na nGnéithe Cáilíochta

Tuilleadh Eolais/Tacaíochta: An Uirlis Úsáide um Measúnú (CNM)

<http://juniorcycle.ie/Assessment/Focus-on-Learning>

Próiseas na Pleanála

Pleanáil Scoláire-Lárnach agus Machnamh an Mhúinteora ag deireadh an Aonaid Foghlama:

Roimh dhul i mbun teagaisc:

1. Cá bhfuil na scoláirí ag an bpointe seo ar a n-aistear foghlama? Cad atá mé ag iarraidh go bhfoghlaimeoidh siad?
2. Cá mbeidh na scoláirí ag deireadh an Aonaid Foghlama? Cén t-eolas, tuiscint, scileanna agus luachanna a bheidh forbartha acu?
3. Conas a rachaidh na scoláirí chun cinn? Cén acmhainní, áiseanna agus gníomhaíochtaí a thacóidh leis an teagasc agus leis an bhfoghlaim?
4. Cén chaoi a mbeidh a fhios againn go bhfuil dul chun cinn déanta acu? Conas is féidir liom/leo a gcuid dul chun cinn ar an bhfoghlaim a mheas? Cad iad na chéad chéimeanna eile san aistear foghlama?

Ag deireadh an Aonaid Foghlama:

1. Cad a d'fhoghlaim na scoláirí? Ar éirigh leis an bpleanáil a chuir mé i bhfeidhm?
2. An bhfuil na scoláirí réidh chun an chéad chéim eile san fhoghlaim a thógáil? Cad iad na chéad chéimeanna eile a mbeidh siad in ann tabhairt fúthu?
3. An ndearna na scoláirí an dul chun cinn a bhí beartaithe agam? Ar chothaigh na hacmhainní, na háiseanna agus na gníomhaíochtaí ar bhain mé úsáid astu leis an bhfoghlaim?
4. An ndearna mé/siad monatóireacht ar a ndul chun cinn? An raibh an cur chuige éifeachtach? Ar thug mé aiseolas dírithe dóibh? Ar bhain mé leas as an Uirlis Úsáide um Measúnú?

Bunaithe ar Michael Absolum, *Clarity in the Classroom* (2010), lch 192

Tuilleadh Eolais/Tacaíochta: An Uirlis Úsáide um Measúnú (CNM)

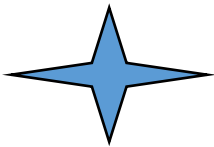

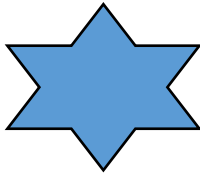
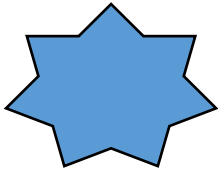
<http://juniorcycle.ie/Assessment/Focus-on-Learning>

Critéir Rata 7 An Rúibríc

Sa *Tellagami* an bhfuil mé ábalta:

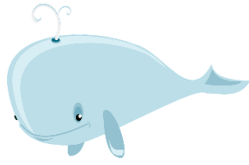
1. a rá cén fáth ar roghnaigh mé an scéal?
2. eolas a thabhairt faoin scéal agus faoi, ar a laghad carachtar amháin, sa scéal?
3. labhairt amach go soiléir i nGaeilge chruinn?
4. an Aimsir Chaite a úsáid i gceart?
5. míniú cén fáth ar thaitin nó nár thaitin an scéal liom?
6. cur síos a dhéanamh ar na scileanna a d'fhoghlaim mé san aonad foghlama seo?

Critéir Ratha				
1. A rá cén fáth ar roghnaigh mé/ar roghnaíodh an scéal seo	Tugann an scoláire pointe amháin eolais faoin chúis ar roghnaigh sé an scéal.	Tugann an scoláire níos mó ná pointe amháin eolais faoi na cúiseanna ar roghnaigh sé an scéal.	Tugann an scoláire roinnt mhaith eolais faoi na cúiseanna ar roghnaigh sé an scéal agus míníonn sé na cúiseanna sin.	Tugann an scoláire go leor eolais faoi na cúiseanna ar roghnaigh sé an scéal, an ról i bhí aige i roghnú an téacs agus míníonn sé na cúiseanna sin go cuimsitheach.
2. Eolas a thabhairt faoin scéal agus faoi, ar a laghad, carachtar amháin sa scéal	Tugann an scoláire pointe amháin eolais faoin ngearrscéal agus luann sé na carachtair	Tugann an scoláire níos mó ná pointe amháin eolais faoin ngearrscéal agus déanann sé cur síos maith ar na carachtair	Tugann an scoláire roinnt mhaith eolais faoin scéal agus déanann sé cur síos maith ar na carachtair. Déanann sé comhionannú le carachtar amháin.	Tugann an scoláire go leor eolais faoin scéal. Féachann sé ar an scéal go criticiúil agus déanann sé comhionannú le carachtar amháin ar a laghad.
3. Labhairt amach go soiléir	Tá an scoláire stadach agus neirbhíseach den chuid is mó.	Tá an scoláire soiléir ina chuid cainte den chuid is mó.	Tá an scoláire sách líofa agus sách soiléir ina chuid cainte.	Tá an scoláire líofa agus an-soiléir.
4. An Aimsir Chaite a úsáid i gceart	Úsáideann an scoláire briathra bunúsacha san Aimsir Chaite.	Úsáideann an scoláire réimse sách-leathan de bhriathra san Aimsir Chaite ach iad a bheith coitianta go leor.	Úsáideann an scoláire réimse sách-leathan de bhriathra san Aimsir Chaite ach iad a bheith cruinn ceart.	Úsáideann an scoláire briathra san Aimsir Chaite atá cruinn ceart agus cúpla ceann atá neamhchoitianta nó casta.
5. Míniú cén fáth ar thaitin nó nár thaitin an scéal liom	Deir an scoláire gur thaitin nó nár thaitin an gearrscéal leis.	Míníonn an scoláire fáth amháin ar thaitin nó nár thaitin an gearrscéal leis.	Míníonn an scoláire cúpla fáth ar thaitin nó nár thaitin an gearrscéal leis.	Míníonn an scoláire na fáthanna ar thaitin nó nár thaitin an gearrscéal leis go soiléir.
6. Cur síos a dhéanamh ar na scileanna a d'fhoghlaim mé	Tugann an scoláire pointe eolais faoi na scileanna a d'fhoghlaim sé.	Tuganna an scoláire níos mó ná pointe amháin eolais faoi na scileanna a d'fhoghlaim sé.	Tugann an scoláire cur síos sách leathan ar na scileanna a d'fhoghlaim sé.	Tugann an scoláire cur síos criticiúil ar na scileanna a d'úsáid sé agus luann sé conas iad a úsáid i suíomhanna difriúla.

Gearrscéalta T2

don Chéad Bhliain

	<p>'Aerfort' Réaltán Ní Leannáin (U) Dílis</p> <p>Bean dhílis tréigthe, bean eile ag dul i ngleic leis an éigniú agus fuadach a hóige, pacáistí rúnda agus fear ag saothrú an bháis. Tiomsaithe faoi chlúdach an leabhair seo tá scéal casta an ghrá, briseadh croí agus díoltas, bás agus buairt an tsaoil, soineantacht na hóige agus briseadh na soineantachta céanna.</p> <p>Is iomaí cor a chuireann an saol de agus is iomaí cor atá i ndán don léitheoir sa chnuasach ilghnéitheach seo.</p>
	<p>'An Rún' Ré Ó Laighléis (C) Punk agus Scéalta Eile</p> <p>Nua-aoiseachas, spreagthacht agus eachtraíocht den scoth is saintréithe do na sárscéalta samhlaíocha seo. Tá cáil an Laighléisigh mar cheannródaí sa déaglitríocht aitheanta go náisiúnta agus go hidirnáisiúnta. Cás an íochtaráin is spéis leis sa chnuasach íogair seo - é íolbhristeach spleodrach dúshlánach ó thús deireadh - agus é de shíor ag cur in aghaidh na cneamhaireachta úd is cúis le híochtaráin a bheith ann.</p>
	<p>'Beidh a cuid féin ag an fharraige' Máire Áine Ní Bhaoill (U) An Ghoth Aduaidh</p> <p>Seo cnuasach gearrscéalta nuachumtha ó scríbhneoirí óga ó Choláiste Phobail Cholmcille i dToraigh agus ó Phobalscoil Chloich Cheann Fhaola ar an Fhál Charrach i gCo. Dhún na nGall.</p>
	<p>'Bíonn an Fhírinne Searbh' Mícheál Ó Ruairc (M) Na Lucha ag Rince</p> <p>Tá an Crannchur Náisiúnta buaite ag Tomás Ó Sé, cúl tugtha aige dá sheansaol agus é i measc na mbodach mór. Ach nuair atá a shaibhreas caite aige, an mbeidh sé fágtha ar an trá fholamh? Nó céard faoi Phádraigín? Brú na hArdteiste, gan spás aici di féin agus obair an tí go léir á déanamh aici. Ní iontas ar bith di bheith in ísle brí. An bhfaighidh sí cothrom na féinne nó an rachaidh rudaí chun olcais? Agus an buachaill óg ... ag súil le bronntanas iontach lá Nollag ach, i mbliana, ní bronntanas a fhaigheann sé ach fírinne - fírinne ghruama, fhuar a mhúchann spiorad draíochtúil na Nollag. Briseadh croí, uaigneas, dóchas, maithiúnas, díoltas, sonas agus tuilleadh ... Chomh maith le ceithre scéal is fiche atá suimiúil agus taitneamhach iontu féin, tá treoracha úsáideacha sa leabhar seo don scoláire maidir le scríobh agus planáil scéalta.</p>

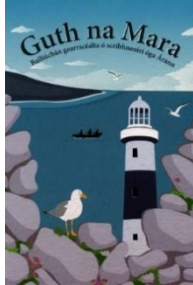

'Calua'

Seán Mac Mathúna (M)

Ráfla

Míol mór óg a éalaíonn ó bhaol. Scéal brónach faoi dhúshlán an tsaoil.

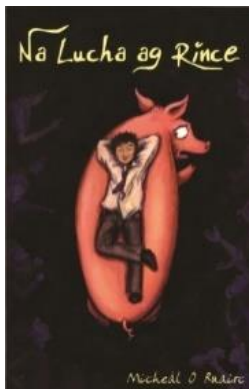

'Díol agus Ceannach'

Máirín Ní Choinceannainn (C)

Guth na Mara

Bailiúchán gearrscéalta ó scríbhneoirí óga Árann. Daltaí atá ag freastal ar mheánscoileanna Oileáin Árann a scríobh na scéalta spreagúla seo. Baineann cuid de na scéalta leis na hoileáin, le timpeallacht a bhfuil cleachtadh ag na scríbhneoirí óga seo uirthi. Cuid acu, áfach, léiríonn siad saol eile ar fad, saol scanrúil, arbh fhearr do dhuine fanacht glan air. Ach tá rud amháin cinnte, tá samhlaíocht agus saibhreas teanga sna scéalta arbh fhiú don léitheoir, bíodh sé óg nó aosta, blaiseadh díobh.

'Draíocht an Cheoil'

Mícheal O'Ruairc (M)

Na Lucha ag Rinne

Tá an Crannchur Náisiúnta buaite ag Tomás Ó Sé, cúl tugtha aige dá sheansaol agus é i measc na mbodach mór. Ach nuair atá a shaibhreas caite aige, an mbeidh sé fágtha ar an trá fholamh? Nó céard faoi Phádraigín? Brú na hArdteiste, gan spás aici di féin agus obair an tí go léir á déanamh aici. Ní iontas ar bith di bheith in ísle brí. An bhfaighidh sí cothrom na féinne nó an rachaidh rudaí chun olcais? Agus an buachaill óg ... ag súil le bronntanas iontach lá Nollag ach, i mbliana, ní bronntanas a fhaigheann sé ach fírinne - fírinne ghruama, fhuar a mhúchann spiorad draíochtúil na Nollag ...

Briseadh croí, uaigneas, dóchas, maithiúnas, díoltas, sonas agus tuilleadh ... Chomh maith le ceithre scéal is fiche atá suimiúil agus taitneamhach iontu féin, tá treoracha úsáideacha sa leabhar seo don scoláire maidir le scríobh agus pleanáil scéalta.

'Eachtraí Aoibhne'

Pól Ó Muirí (U)

Hormóin agus Scéalta Eile

Tá ábhar gáire agus goil san ocht scéal sa chnuasach seo a scríobhadh do dhéagóirí. Tá léargas ionraic tuisceanach iontu ar aigne an déagóra ag aoiseanna éagsúla. Insítear na scéalta i nGaeilge shimplí agus tá míniú ar fhocail deacra ag bun an leathanaigh.

 	<p>‘Leaca an Tí Mhóir’ Seán Mac Mathúna (M) Úlla</p> <p>Seo eagrán nua de <i>Úlla</i> - rogha gearrscéalta (11 acu) go príomha as na cnuasaigh <i>Ding</i> (1983) agus <i>Banana</i> (1999). Tá an dara heagrán seo ag teacht le heagrán 2005 ach amháin gur ceartaíodh roinnt botún cló agus mionearráidí eile.</p> <p>NÓTA: Tá closleabhar ar fáil (mar phacáiste 4 x dhlúthdhiosca) atá ina fhoilseachán compánach - Niall Tóibín ag léamh Gearrscéalta le Seán Mac Mathúna (foilsithe ag Cois Life, 2009: isbn 9781901176988) ar a bhfuil 8 gcinn de na scéalta seo á léamh.</p>
	<p>‘Na Moncáithe agus na hÉisc’, Gabriel Rosenstock (M) Óró na Circíní</p> <p>Athinsint ag Gabriel Rosenstock ar scéalta béaloidis ó thíortha éagsúla san Afraic. Buailfidh an léitheoir le gach cineál sna scéalta seo – ainmhithe, feithidí, daoine agus déithe! Tá gach scéal maisithe go healaíonta ag Brian Fitzgerald.</p>
	<p>‘Púdar Draíochta’ Bróna Ní Uallacháin (C) Seoidín</p> <p>Is éard atá i <i>Seoidín</i> ná leabhairín scéalta nua ina bhfuil obair ó dhaltaí, ó thuismitheoirí, ó mhúinteoirí agus ó iar thuismitheoir Choláiste Chroí Mhuire An Spidéal, Co. na Gaillimhe. Is leabhairín daite tarraingteach e, atá dírithe ar dhaltai bunscoile a bhfuil Gaeilge maith acu.</p>
	<p>‘Teitheann Mulunge suas chun na bhFlaitheas’ Gabriel Rosenstock (M) Óró na Circíní</p> <p>Athinsint ag Gabriel Rosenstock ar scéalta béaloidis ó thíortha éagsúla san Afraic. Buailfidh an léitheoir le gach cineál sna scéalta seo – ainmhithe, feithidí, daoine agus déithe! Tá gach scéal maisithe go healaíonta ag Brian Fitzgerald.</p>

Eochair		
Closleabhar ar fáil 	rLeabhar ar fáil 	Cuid de shraith leabhar
Canúintí na Gaeilge		
U = Canúint Uladh	C = Canúint Chonnacht	M = Canúint na Mumhan

Gearrscannáin T2

don Chéad Bhliain

<p>An Rinceoir 4 nóim</p> 	<p>Stiúrthóir: Elaine Gallagher Scríbhneoir: Elaine Gallagher</p> <p>Léiríonn gearrscannán Elaine Gallagher grá cailín óig don Damhsa Gaelach agus í san iomaíocht ag feis.</p>
<p>An t-Ádh 20 nóim</p> 	<p>Stiúrthóir: Colm Bairéad Scríbhneoir: Medb Johnstone</p> <p>Scéal é seo atá bunaithe ar shaothar Phádraic Uí Chonaire. Is iomaí casadh sa saol seo ach is beag an chuimhne a bhíonn ag Liam ar an méid atá i ndán dó nuair a shocraíonn sé dul go hÁrainn chuig cluiche peile. Nuair nach mbíonn ach áit do bheirt ar bhád Tom Beag, tagann Liam ar phlean a chuireann athrú tubaisteach ar a shaol go deo. Seo lá nach ndéanfaidh Liam dearmad go brách air.</p>
<p>An Teanga Rúnda 13 nóim</p> 	<p>Stiúrthóir: Brian Durnin Scríbhneoir: Brian Durnin</p> <p>Gaeilge a labhraíonn James agus a athair Mícheál nuair a bhíonn siad i mbun a ngnó spiaireachta rúnda. Ní fhéadfadh máthair James fáil amach faoi na misin rúnda a bhíonn ar bun acu. Ach luath nó mall beidh a fhios ag gach duine faoin méid a bhíonn ar siúl acu.</p>
<p>Clare sa Spéir 19 nóim</p> 	<p>Stiúrthóir: Audrey O'Reilly Scríbhneoir: Audrey O'Reilly</p> <p>Cé a chreidfeadh go mbeadh bean ina cónaí thuas i dtighín crainn in eastát tithíochta ar imeall Bhaile Átha Cliath?</p>

<p>Cúilín Dualach 12 nóim</p> 	<p>Stiúrthóir: Nora Twomey Scríbhneoir: Jackie Mac Donncha</p> <p>Bhuaigh an clár seo gradam ag an bhFéile Scannánaíochta Ceilteach. Tá <i>Cúilín Dualach</i> bunaithe ar ghearrscéal faoin gcaoi a gcaitear fós le daoine faoi mhíchumas. Nuair a thagann Cúilín ar an saol bíonn a cheann iompaithe siar. Bíonn grá ag a mháthair dó ón tús ach ní bhíonn aird ag aon duine eile air, fiú a athair féin. Ar feadh a shaoil bíonn Cúilín ag iarraidh grá agus meas a athar a tharraingt chuige féin ach nuair a éiríonn leis bíonn sé ró-mhall.</p>
<p>El Toro 14 nóim</p> 	<p>Stiúrthóir: Tomás Seoighe Scríbhneoir: Tomás Seoighe</p> <p>Tá bulaíocht á déanamh ar Chian ar scoil agus níl cúrsaí iontach sa bhaile ach an oiread. Ach go tobann, faigheann sé deis meas a spreagadh i measc an dreama atá timpeall air agus is é an t-aon chaoi le haghaidh seo a dhéanamh ná troid in aghaidh tairbh... ar nós Matador!</p>
<p>Marion agus an Bhanphrionsa 8 nóim</p> 	<p>Stiúrthóir: Melanie Clark Pullen Scríbhneoir: Melanie Clark Pullen</p> <p>Gearrscannán Gaeilge a bhuaigh Gradam Ghael Linn. Scannán fíorálainn a léiríonn an mhian ó chroí a bhí ag cailín óg bualadh leis an mBhanphrionsa Grace nuair a thug sí cuairt ar Éirinn. Erin agus Doireann Learmont an bheirt aisteoirí óga sa scannán.</p>
<p>Yu Ming is Ainm Dom 13 nóim</p> 	<p>Stiúrthóir: Daniel O'Hara Scríbhneoir: Daniel O'Hara</p> <p>Scéal faoi Shíneach óg nach bhfuil sásta ina phost san ollmhargadh. Beartaíonn sé teacht go hÉirinn agus léiríonn an taighde gurb í an Ghaeilge teanga oifigiúil na tíre. Tagann sé go Baile Átha Cliath ag labhairt na teanga agus tá mearbhall air nuair nach dtuigeann éinne é.</p>

Teimpléad Pleanála (2017/2018)

Bliain: _____ **Fad an aonaid:** _____ seachtaine*

*Le plean roinne, braithfidh fad an aonaid ar chumas an ranga, ar líon na dtéacsanna a roghnaítear le dul i ngleic leo agus ar an gcaoi ina gcuireann múinteoirí ranga na féidearthachtaí roghnacha in oiriúint dá ranganna féin.

Na Torthaí Foghlama (féidearthachtaí le roghnú astu*):

Cumas Cumarsáide:

Feasacht Teanga agus Chultúrtha:

Féinfheasacht an Fhoglaimeora:

*Ní mór Torthaí Foghlama a roghnú as na trí shnáithe. Beidh eolas ar réamhfhoghlaim na scoláirí mar threoir do roghnú na dTorthaí Foghlama. Cuimhnigh gur cheart go mbeadh Eispéireas Foghlama agus Deiseanna Measúnaithe ag teacht le cibé Torthaí Foghlama atá roghnaithe.

Téacsanna litríochta agus téacsanna tacúla eile chun cur leis an aonad foghlama (féidearthachtaí)

Aonad Foghlama bunaithe ar _____ *: :

*Le dearadh ag brath ar na Torthaí Foghlama a roghnaíonn an múinteoir le díriú orthu.

Eispéireas Foghlama agus Deiseanna Measúnaithe*:

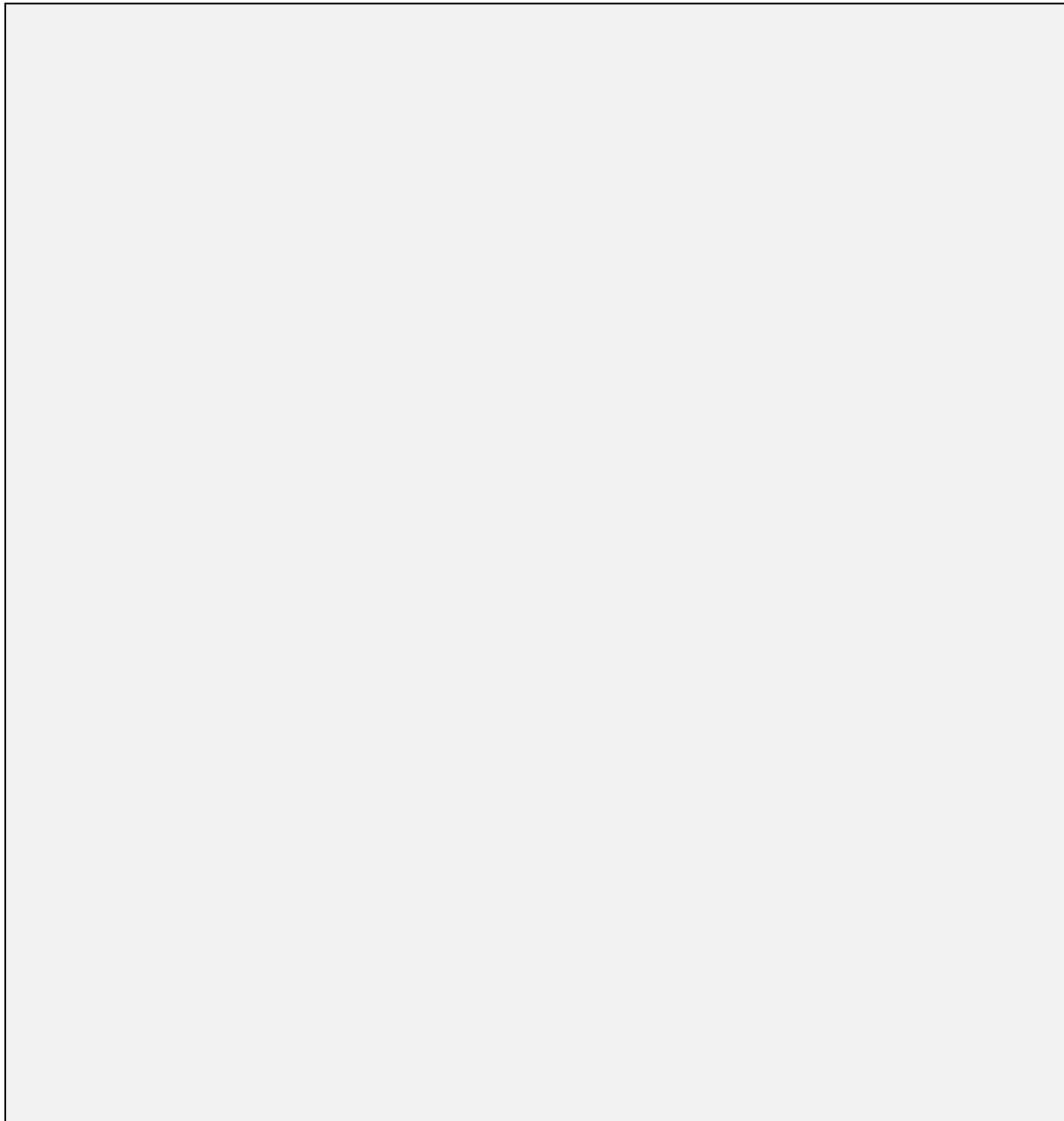
-
-
-
-
-
-
-
-
-

*Braithfidh na féidearthachtaí don fhoghlaim agus don mheasúnú ar réimse spéise agus cumais na scoláirí agus ar líon na dtascanna a roghnaíonn múinteoir(i) a dhéanamh laistigh den aonad. Tá sé tábhachtach eispéireas foghlama agus deiseanna measúnaithe a sholáthar a fhreastlóidh ar riachtanais dhifreálaithe na scoláirí.

Machnamh an Mhúinteora ar an Teagasc agus ar an bhFoghlaim*:

*Chun treoir a fháil don mhachnamh iaraonaid, féach an liosta ceisteanna a mholann Michael Absolum (Clarity in the Classroom, 2010) dúinn a chur orainn féin mar mhúinteoirí. Tá siad ar fáil ar bhileog ar leith sa bhforannóg pleanála i rannóg na Gaeilge ar shuíomh idirlín SSM (JCT – www.jct.ie).

Nótaí

Seirbhís Tacaíochta na Sraithe Sóisearaí do Mhúinteoirí (SSM)

Seirbhís Tacaíochta de chuid na Roinne Oideachais & Scileanna

Oifig Riaracháin:

Ionad Oideachais Mhuineacháin | Bóthar Ard Mhacha | Muineachán
Teil.: (047) 74008

Oifig an Stiúirthóra:

BOOLM | Sráid an tSéipéil | Dún Dealgan
Teil.: (042) 936 4603

Féach rannán na Gaeilge ar:

www.jct.ie

Córas Giolcaireachta:

@jctGaeilge | @JCforTeachers | #JCGaeilge

An tSraith Shóisearach do Mhúinteoirí
JuniorCYCLE
for teachers